

Milieujuristen Buro voor Rechtshulp: Oege Bergsma (l) en Willem Hiemstra

FOTO: ELMER SPAARGAREN

Mensen die last hebben van milieuproblemen in hun omgeving willen vaak weten wat hun juridische mogelijkheden zijn om die problemen aan te pakken. Problemen kunnen variëren van stank of geluidsoverlast tot en met illegale bouwactiviteiten of de opslag van gevaarlijke stoffen. Voor juridisch advies gaat men dan op zoek naar een deskundig jurist. Bij de Buro's voor Rechtshulp in Friesland en in Groningen zijn twee gespecialiseerde milieujuristen aangesteld.

Het milieurecht is een betrekkelijk nieuw rechtsgebied. En bij milieuproblemen spelen ook vaak andere wetten en regels een rol, zoals de Wet op de Ruimtelijke Ordening, maar ook strafrecht en civiel recht. Voor gewone burgers is het niet eenvoudig uit al deze regels en wetten wegwijs te worden. Sinds vorig jaar zijn daarom, bij wijze van experiment, bij een aantal Buro's voor Rechtshulp milieujuristen in dienst.

INDIVIDUËN EN GROEPEN

Het Buro voor Rechtshulp is een laagdrempelige, kosteloze voorziening voor mensen met juridische problemen. In beginsel werkt het Buro alleen voor mensen met een lage opleiding en een laag inkomen. Zwaartepunt van het werk ligt van oudsher vooral op een drietal terreinen:

SPECIALISTEN BIJ BURO VOOR RECHTSHULP

Vraag naar milieurechtshulp groeit

Kees Siderius

wonen (problemen met verhuurders), werken (loon, arbeidsvoorwaarden, uitkeringen) en vreemdelingen. Daar is nu milieurechtshulp aan toegevoegd. Individuele burgers kunnen een beroep doen op de milieujuristen, maar omdat veel milieuproblemen kollektieve problemen zijn kunnen ook groepen (omwonenden, milieugroepen) van de milieurechtshulp gebruik maken.

'De laatste tijd is er meer en meer vraag naar milieurechtshulp,' vertelt mr Willem Hiemstra. 'En uit onderzoek is gebleken dat er duidelijk behoefte is aan specialisten op dit terrein. Daarom financieren de ministeries van VROM en Justitie nu een twee-jarig experiment met milieurecht bij een aantal Buro's voor Rechts-hulp. Naast Groningen/Friesland zijn dat Dordrecht, Roermond/Maastricht en Apeldoorn.' Hiemstra vormt samen met mr Oege Bergsma het Noordelijk team van milieujuristen.

STINKENDE ALLESBRANDER

Mensen of groepen kunnen met alle vragen op het gebied van milieu bij de milieujuristen komen. Bergsma: 'De rechtsbijstand varieert dan van een eenvoudig advies tot uitgebreide procedures, desnoods tot aan de Raad van State toe. Uitgangspunt is wel dat er een duidelijke aansluiting moet zijn met milieurecht, al raakt het ook wel randgebieden zoals ruimtelijke ordening. Omdat wij een gratis voorziening zijn proberen mensen weleens met andere problemen hulp te krijgen en wordt een ordinaire burenruzie in een milieujasje verpakt. Klachten over een stinkende allesbrander hebben soms een heel andere achtergrond. Het is belangrijk dat je dat soort klachten doorziet.'

'Soms is het ook een luxe-probleem,' vult Hiemstra aan. 'Laatst had ik een paar mensen uit een villawijk die protesteerden tegen de vestiging van een boer vlakbij. Al snel bleek, dat het eigenlijk niet over stankoverlast ofzo ging, maar om de vermeende waardedaling van hun huis. Die heb ik toen doorverwezen naar een advocaat, want het Buro voor Rechtshulp is geen kosteloos alternatief voor de advocatuur.'

SIMPEL EN INGEWIKKELD

Toch hebben de beide juristen voldoende werk met se-

rieuze problemen. Elke week krijgen zij een aantal nieuwe vragen. Soms is één telefoontje voldoende, maar van de omvangrijke gevallen wordt een dossier aangelegd. Hiemstra: 'Veel dossiergevallen zijn extreem bewerkelijk. Dat komt omdat er zoveel verschillende kanten aan milieuproblemen zitten.' Hij wijst op een stapel paperassen van zeker 25 centimeter. 'Dat is bijvoorbeeld het dossier van een vuilstort bij Veendam, met een vernietigde vergunning, een gedoogbeschikking, allerlei beroepsprocedures, een bestemmingsplanwijziging, een nieuwe vergunningaanvraag met een milieu-effekt rapportage van 400 bladzijden met bijlagen, 250 bezwaarschriften, etc. Het kostte mij in het begin twee dagen om er achter te komen waar het precies om ging.'

Ook 'simpele' problemen kunnen soms best ingewikkeld blijken te zijn. Iemand's buurman begint een vrachtwagenbedrijf, koopt een vrachtwagentje en zet die voor zijn deur. Al snel beginnen de problemen met stalling, geluidsoverlast, reinigen, het verrichten van kleine reparaties. 'Hier zitten allerlei kanten aan. Eerst kijk je of er sprake van een inrichting volgens de Wet Milieubeheer. Dan de ruimtelijke ordeningskant; hoe zit het met het bestemmingsplan. Daarnaast heb je nog de Algemene Politieverordening voor bijvoorbeeld het bestrijden van parkeerexcessen. Daarnaast heb je nog de civielrechtelijke kant van het burenrucht.'

'Het gaat er natuurlijk om, dat de cliënt van zijn overlast bevrijd wordt. Daarvoor ga je dan meestal verschillende wegen bewandelen. Je schrijft een brief naar de buurman met het verzoek om te stoppen met de overlastgevendende activiteiten. Tweede manier is de gemeente aan te schrijven en ze erop te wijzen dat dit in strijd is met het bestemmingsplan. Ook moet er een vergunningprocedure komen als er sprake is van Hinderwetplichtige activiteiten. Verder moeten de parkeerregels van de APV nageleefd worden.'

DIKKE RUZIE VOORKOMEN

Bergsma en Hiemstra proberen wel altijd eerst of een probleem in onderling overleg te regelen valt. Regelmatig lukt het goede afspraken te maken, maar soms is er sprake van een konflikt dat al jaren speelt waarbij de onderlinge verhoudingen grondig verstoord zijn. 'Vooral in kleine gemeenschappen is dat een groot probleem,' zegt Hiemstra, 'ook daarom is het belangrijk

dat mensen in een vroeg stadium hier komen. Wij kunnen dan adviezen geven, voordat er dikke ruzie uitbreekt.'

Bergsma: 'Wij blijven zelf zo lang mogelijk op de achtergrond. Wanneer je alles in juridisch vaarwater trekt, wordt de tegenpartij ook formeel en verzeil je snel in procedures. Een en belangrijke handicap is momenteel dat die procedures verschrikkelijk lang duren. Uiteindelijk kun je dan gelijk krijgen, maar meestal hou je al die tijd overlast.'

De beide juristen vertellen, dat ze veel met vergunningen volgens de oude Hinderwet (nu Wet Milieubeheer) en met bestemmingsplannen te maken krijgen. Problemen met bedrijven die teveel stank of geluid produceren komen regelmatig voor. Dat het daarbij vaak landbouwbedrijven betreft is in Friesland en Groningen niet verwonderlijk. Ook kregen ze laatst te maken met een puinbrekerij midden in een dorp en met de uitbreiding van de golfbaan van Hotel Lauswolt bij Beetsterzwaag. De klachten en vragen van de mensen zijn heel uiteenlopend.

MILIEUFEDERATIE

Een deel van de cliënten wordt door de provinciale milieufederaties naar het Buro voor Rechtshulp doorgestuurd. Met deze milieufederaties is hierover een samenwerkingsovereenkomst afgesloten. Voor beide partijen is deze samenwerking nuttig. De Milieufederaties hebben in de loop der jaren een behoorlijke kennis over dergelijke milieuproblemen opgebouwd, waarvan de juristen nu kunnen profiteren. En omdat deze vragen nu naar de Buro's doorgestuurd kunnen worden, hebben de Milieufederaties meer tijd voor een beleidsmatige en meer structurele aanpak van milieuvraagstukken.

Het experiment met de milieurechtshulp bij de Buro's voor Rechtshulp wordt eind 1993 geëvalueerd. Aan de hand van de ervaringen wordt besloten of alle Buro's in heel Nederland binnenkort milieujuristen kunnen aanstellen. Bergsma en Hiemstra zijn van mening dat er een duidelijke vraag is naar deskundigen in milieurecht. Volgens hen zijn er in Noord-Nederland nog maar enkele advocaten in dit rechtsgebied gespecialiseerd. Daarom is het belangrijk dat de Buro's voor Rechtshulp milieurechtshulp blijven aanbieden. >